

سیمای توانمندی‌های مدیریت آب و خاک استان فارس

حمید زارع قنات نویی

حمید زارع قنات نویی مدیر آب و خاک و امور فنی مهندسی استان فارس در تشریح عملکرد مدیریت آب و خاک و امور فنی مهندسی این استان عنوان کرد: همانطور که تاریخ نشان می‌دهد آب و خاک در حیات و ثبات جوامع بشری، نقش اساسی و موثر را ایفا می‌کند. بنابراین شناخت منابع آب و خاک و حفظ بهره برداری اصولی و مدیریت صحیح از منابع آب در جهت اهداف کشاورزی و منابع طبیعی کشور از اهمیت بالا و ویژه ای برخوردار می‌باشد که در این راستا مدیریت صحیح آب را می‌طلبد که عبارت است از «انتخاب و کاربرد راه حل‌های مناسب جهت توسعه پایدار در یک محیط ویژه» که سه هدف اساسی را دنبال می‌نماید افزایش تولیدات محصولات کشاورزی، کاهش عمده در میزان مصرف آب آبیاری، جلوگیری نمودن از تخریب منابع آب و خاک

دارد، فعالیت‌های مرتبط با بخش آب و خاک است که اهمیت آن بر کسی پوشیده نبوده و از جمله اولویت‌های مهم کاری در حوزه سازمان‌های جهاد کشاورزی می‌باشد. شاخص عملکردی آب و خاک را در سه محور آبیاری تحت فشار، انتقال آب با لوله و احیاء و مرمت قنوت می‌توان اعلام کرد.

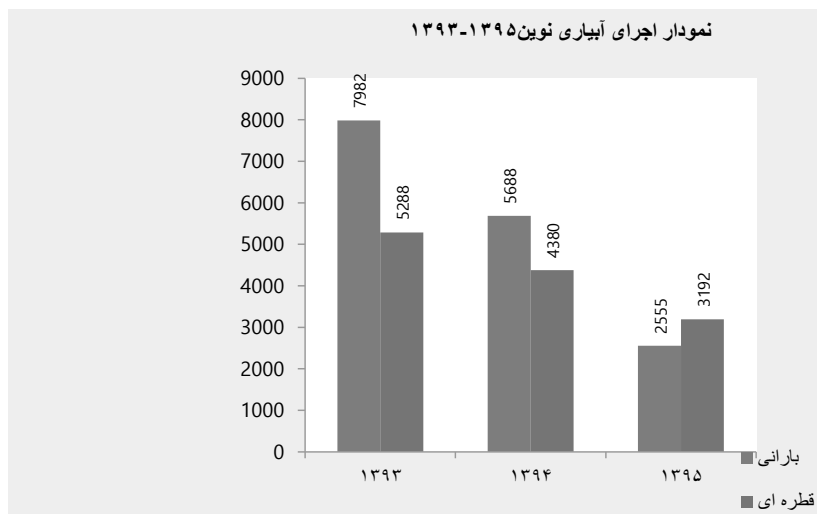
سامانه‌های نوین آبیاری

تا پایان سال ۱۳۵۷ فعالیت مشخصی در حوزه آبیاری نوین در سطح کشور انجام

برای افزایش بهره‌وری از عوامل تولید کشاورزی باید در زمینه کاهش ضایعات محصولات کشاورزی، بهبود تولید آنها و متعادل کردن مصرف به صورت منسجم و هماهنگ برنامه‌ریزی و اقدام کرد. اساس اقتصاد استان را کشاورزی و حوزه صنعت تشکیل می‌دهند و محصولات مهمی در بخش کشاورزی در این استان تولید می‌شود که بخش عمده‌ای از صادرات کشور را تشکیل می‌دهد.

از جمله مهمترین فعالیت‌های زیر بنایی در بخش کشاورزی که مستقیماً با افزایش میزان تولید و افزایش بهره‌وری از منابع تولیدی مانند خاک و آب، ارتباط مستقیم

تجهیز شده‌اند).

توسعه شبکه‌ها و تجهیز ونوسازی

در حوزه انتقال آب با لوله ۱۵۰۰۰ کیلومتر، اراضی تجهیز و ونوسازی ۱۱۶۰۰۰ هکتار، شبکه‌های فرعی آبیاری زهکشی ۳۷۰۰ کیلومتر و در حوزه احیاء و مرمت قنوات

نشده بود و با کمال افتخار، عملکرد "آب و خاک" در سال ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۵ که سال جهاد اقتصادی و سال تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی نامیده شده است. در حوزه آبیاری تحت فشار معادل ۲۴۰۰۰۰ هکتار (در فارس بیش از ۳۸۰ هزار بهره‌بردار در بخش کشاورزی و یک میلیون و ۲۰۰ هزار هکتار مزارع کشاورزی که تاکنون بیش از ۲۴۰ هزار هکتار از اراضی کشاورزی به سیستم‌های آبیاری نوین

تسطیح لیزی

کانال انتقال آب

احیاءقنات

استخر ذخیره

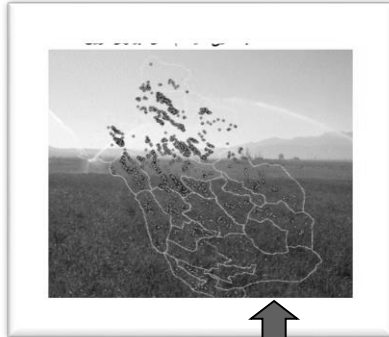
احداث کانال

پروژه آبیاری بارانی

پروژه آبیاری نواری

تغذیه مصنوعی

جانمایی طرح های آبیاری نوین

ثانیه (حدود ۸۸۰ مترمکعب بر ساعت) داشتیم همچنین طول کل کار انجام شده برابر با ۳۲ کیلومتر می باشد.
در سال ۱۳۹۴ تعداد ۹۴ رشته قنات استانی و ملی تعداد ۴۶ رشته قنات تخصیص اعتبار داشته است که افزایش دبی برابر با ۱۱۵ لیتر بر ثانیه حدود ۴۱۴ متر مکعب بر ساعت همچنین طول کل کار انجام شده برابر با ۶/۹ کیلومتر می باشد.

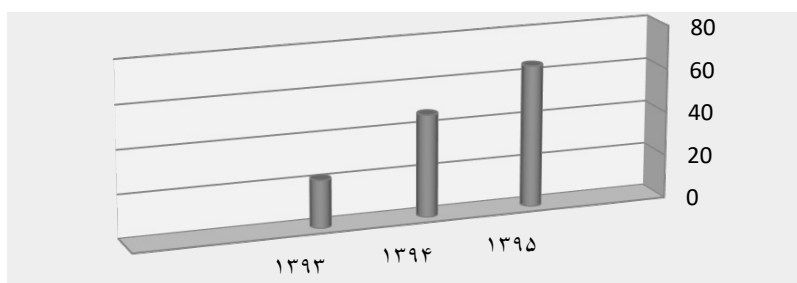
راهکارهای اجرایی کنترل بحران آب، فرهنگ سازی، ترویج و تحقیقات

معادل ۳۶۳ رشته (۱۵۰ کیلومتر) کار انجام شده که در نوع خود رکورد کشوری را برای سازمان جهاد کشاورزی استان فارس به ثبت رسیده است. همچنین منجر به افزایش دبی ۶۵۰ لیتر در ثانیه گردیده است.
در سال (۱۳۹۵-۱۳۹۶) ۱۴۸ میلیارد تومان اعتبار برای اجرای طرح های آبیاری تحت فشار اختصاص یافته که در صورت تخصیص کامل، این اعتبار برای ۲۸،۵ هزار هکتار از اراضی کشاورزی کفایت می کند.

احیا و مرمت قنات

در سال ۱۳۹۳ از تعداد ۱۲۲ رشته قنات کار شده، افزایش دبی برابر با ۲۴۴ لیتر بر

عملکرد احیا و مرمت قنات ۱۳۹۳-۱۳۹۵

عملکرد مدیریت آب و خاک استان فارس از سال ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۵

شاخص	واحد	عملکرد
حجم آبیگری تامین آب	میلیون متر مکعب	۰,۰۹
احیای و مرمت قنوات	رشته	۱۳۴
انتقال آب با لوله	کیلومتر	۳۲
اجرای روش‌های آبیاری تحت فشار	هکتار	۲۹۰۸۵
سدهای (تغذیه مصنوعی) در دست مطالعه	مورد	۲
احداث شبکه‌های آبیاری زهکشی	کیلومتر	۳۱۶۸
تجهیز و نوسازی اراضی سنتی و ملی و حوضه موند	هکتار	۵۷۰۹
احداث جاده بین مزارع	کیلومتر	۲۲
جانمایی سیستم اجرا شده آبیاری تحت فشار در محیط GIS	هکتار	۳۰۰۰۰
جانمایی طرح‌های تامین آب در محیط GIS	مورد	۸۰
جانمایی قنوات استان فارس در محیط GIS	رشته	۱۷۰۰
جانمایی طرح‌های تجهیز و نوسازی اراضی در محیط GIS	هکتار	۳۰۰۰
جانمایی طرح‌های احداث شبکه‌های آبیاری و زهکشی در محیط GIS	کیلومتر	۲۰۵۰

کاربردی

- پایش رطوبت خاک
- رعایت الگوی کشت
- ایجاد تشکل آبران
- مدیریت ماده آلی خاک
- فرهنگ سازی، ترویج و تحقیقات کاربردی

- بازدید و کارگاه‌های آموزشی
- آموزش انفرادی و گروهی
- کلاس آموزشی و ترویجی
- برنامه رادیویی و تلویزیونی
- مزرعه نمایشی

راهبردهای مقابله با چالش‌های بحران آب کشاورزی

- اقدامات سازه ای
- اقدامات غیر سازه ای

اهم وظایف آب و خاک و امور فنی مهندسی استان فارس

- نظارت و مشارکت در تعیین و تدوین برنامه‌های جامع آب و خاک هماهنگ با نیازها و امکانات و اولویت‌ها
- نظارت بر حسن انجام عملیات اجرایی در زمینه تجهیز و نوسازی اراضی مطابق با مشخصات فنی و کنترل کیفیت عملیات
- مطالعه و برنامه ریزی عملیات اجرایی و مراحل مختلف اصلاح مسیر، پوشش انهار سنتی، مرمت و لایروبی و نگهداری قنوات، لایروبی و احداث زهکش‌های انتقال آب‌های سطحی مازاد و برنامه ریزی انجام عملیات اجرایی برای پروژه‌های فرعی

آبیاری و زهکشی

- انجام مطالعات و بررسی‌های لازم در زمینه شناخت کلیه روش‌ها و سیستم‌های مربوط به افزایش
- برنامه ریزی در جهت مهار آب‌های سطحی با اجرای بندهای انحرافی و سدهای مخزنی به منظور دست یابی به مرتع به آب جهت مصارف کشاورزی
- برنامه ریزی در جهت تغذیه سفره‌های زیرزمینی در مناطقی که شدیداً مورد نیاز است
- برنامه ریزی در جهت تجهیز و نوسازی اراضی کشاورزی به منظور توزیع یکنواخت آب در اراضی کشاورزی
- برنامه ریزی کلان در جهت مدیریت آب در مزارع
- برنامه ریزی به منظور توسعه روش‌های مدرن آبیاری در اراضی کشاورزی در جهت صرفه جویی در مصرف آب و افزایش راندمان آبیاری
- برنامه ریزی کلان در جهت مرمت قنوات استان
- برنامه ریزی در جهت استفاده از آب موجود به منظور تبدیل اراضی دیم به اراضی آبی با احداث ایستگاه‌های پمپاژ
- برنامه ریزی در جهت احداث زهکش‌های سطحی و زیرزمینی در مناطق پرآب به منظور جلوگیری از زهدار شدن اراضی زراعی
- برنامه ریزی به منظور جلوگیری از پرت آب موجود و لیت‌ر در جریان آن با احداث کانال‌های آبیاری و لوله گذاری خطوط انتقال
- برنامه ریزی کلان آموزشی در جهت آگاه کردن زارعین و مشارکت آنان در طرح‌های زیربنایی کشاورزی به منظور برطرف نمودن مشکلات اجتماعی موجود.